

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de emek sömürüsü giderek artmaktadır. Ekonomik krizin derinleştiği son yıllarda iş bulmak giderek zorlaşmakta, bulunan işlerde insanlara emek sömürüsü dayatılmakta, insani çalışma koşullarından her geçen gün uzaklaşmaktadır. Emekçiler iş bulamama tedirginliği ile sömürüye boyun eğmeye zorlanmakta, iş bulmak dahi lütuf sayılmaktadır. Bu sömürü düzeni bedensel, psikolojik birçok yapısal sorun yaratmakta nihayetinde toplumsal krizi tetikleyerek güvencesiz, umutsuz bir gelecek ortaya çıkarmaktadır. Türkiye’de emek sömürüsünün boyutlarının araştırılması, insanca çalışma koşulları için politikalar geliştirilmesi amacıyla adımların atılması için Anayasanın 98. ve İç Tüzüğü’nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz. 30.04.2025

Dilan KUNT AYAN

Şanlıurfa Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de emek sömürüsünün boyutlarının giderek derinleşmesi yapısal bir sorun olarak devam etmektedir. Ekonomik krizin her gün giderek artması, hayat pahalılığı, alım gücünün her geçen gün düşmesi bu krizi derinleştirmektedir. DİSK-AR verilerine göre Mart 2025 itibari ile tanımlı işsizlik oranı 28,8’e çıkarak son 11 yılın en yüksek işsizlik rakamına ulaşmıştır. Bu oran kadınlarda ise %38,2’dir. Türkiye’de ortalama her dört erkekten biri, her üç kadından biri işsiz durumdadır. İşsizlik oranlarının bu denli yüksek olması emek sömürüsünün giderek artmasına sebebiyet vermektedir. Mevcut çalışanlar insanlık dışı çalışma koşullarına maruz bırakılarak işsizlikle tehdit edilmekte, işsiz olanlar emek sömürüsünün yoğun olduğu çalışma koşullarını kabul etmeye zorlanmaktadır.

SGK verilerine göre ise 2024 yılı itibariyle kayıt dışı istihdam oranı %26,3’tür. Kayıt dışı istihdamda aynı zamanda denetim dışı kalan bu çalışma alanlarında hiçbir sosyal haktan yararlanmadan çalışmaya zorlanan, asgari ücretle çalıştırılan, günlük 12-14 saat arasında çalışma saatlerinin dayatıldığı, izin haklarının keyfi olarak engellendiği, kimi yerlerde on beş günde bir gün izin hakkının tanındığı bir sömürü işletilmektedir. Hizmet sektöründen merdiven altı işletmelere kadar uzun bir skalada üretim yapılan bu alanların denetim dışı olarak kalmaya

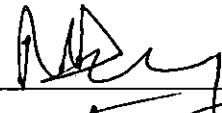
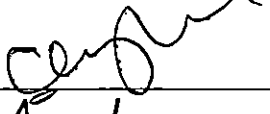
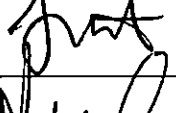
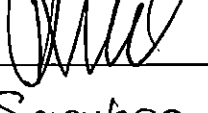
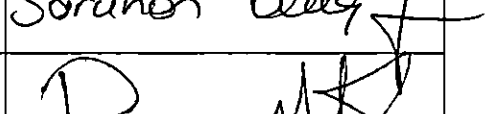
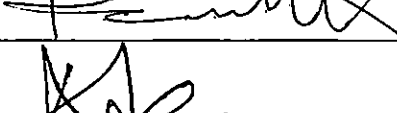
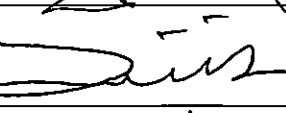
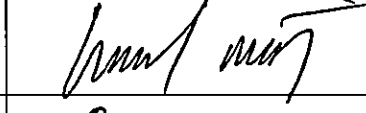
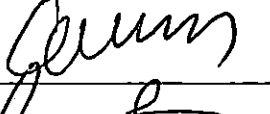
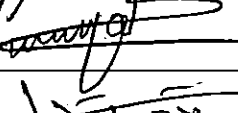
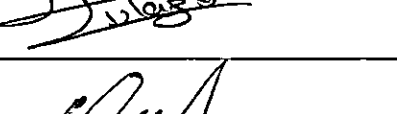
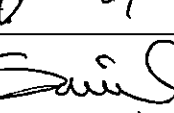
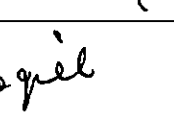
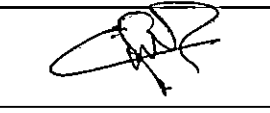
devam etmesi emek sömürüsünün ayyuka çıkmasına sebep olmaktadır. Buralarda kadına yönelik yaşanan cinsel tacizler, erkek mobbingleri, kadınların daha fazla çalıştırılıp daha az ücret alması sorunu ise kadınların maruz kaldığı çifte sömürüyü ve şiddeti derinleştirmekte, kadınlar daha fazla güvencesiz ve geleceksiz bırakılmaktadır. Aynı durum istihdam edilen kadınlar için de geçerlidir. PwC'nin Çalışma Hayatında Kadınlar Endeksi 2024 raporuna göre, OECD ülkelerinde kadınlar ve erkekler arasındaki ücret farkı yıllardır %14 seviyesinde sabit kalmaktadır. Kadınlar, erkeklere göre aynı işi yaptıkları halde en az %14 daha az ücret almaktadır. Kadınların ev içi emeğinin görünmez kılınması ve toplumsal cinsiyet rollerinden kaynaklı ev ve çocuk bakımını üstlenmeleri bu sömürüyü çok boyutlu hale getirmekte, kadın emeği en çok sömürülen emek olarak mevcut durumunu maalesef ki korumaktadır.

Çalışma hakkı anayasal bir haktır. Ve her işçinin adil bir ücret alması, çalışma saatlerinin belli sınırlarla belirlenmesi, sosyal güvence haklarından yararlanması yasalar ve uluslararası sözleşmelerle koruma altındadır. Fakat mevcut durum bu hakların göz göre göre çiğnendiği bir süreçtir. Öyle ki İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi verilerine göre sadece 2024 yılında 1897 işçi, iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. Çocuk emek sömürüsünün her geçen gün derinleştiği günümüz Türkiye'sinde son 12 yılda en az 18 yaş altı 2664 çocuk iş cinayetlerinde yaşamını yitirdi. İşçi ve emekçinin haklarını koruyacak, sermaye karşısında güvenceli ve insani çalışma koşulları için mücadele edecek sendikaların durumu ise Türkiye'de giderek kötüleşmektedir.

Küresel Haklar Endeksi 2024 Raporuna göre ise Türkiye 2016'dan beri dünyada işçi hakları açısından en kötü durumda olan 10 ülke arasında yer almaktadır. Rapora göre; Türkiye'de işçilerin hakları ve özgürlükleri yıllardır aralıksız olarak saldırıya uğruyor. Hak ve özgürlükler baskı altına alınıyor, sendikalar ve üyeleri sistematik olarak ve asılsız suçlamalarla kovuşturmaya uğrayarak hedef alınıyor. Türkiye'de işçilerin, sendika karşıtı faaliyetlere, sendikacılara yönelik asılsız iddialarla açılan kovuşturmalara ve şiddet tehditlerine maruz kaldıkları vurgulanmış: "İşverenler, sendikalaşma girişiminde bulunan işçileri sistematik bir şekilde işten çıkararak sendika düşmanlığı yapmaya devam etmiştir." demektedir.

Maalesef ki bugün Türkiye emek sömürüsü konusunda giderek derinleşen, çağın insani çalışma koşullarını giderek çiğneyen bir noktaya gelmiştir. Çocuk, genç, kadın, emekli herkes emek sömürüsü çarkının bir parçası haline getirilmeye çalışılmaktadır. Bu durum birçok toplumsal sorunu da beraberinde getirmektedir. Türkiye'de çalışma koşullarının detaylı bir çalışmasının yapılması, mevcut mekanizmaların işletilip işletilmediği, insani-eşit çalışma

koşullarının belirlenip politikalar üretilmesi amacıyla Mecliste araştırma komisyonu kurulmasını arz ederim.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	Soruhon deeg
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	